

عرفان و معنویت بعدی از ابعاد دین است

یک مدرس خارج فقه و اصول و فلسفه و عرفان با بیان اینکه «دین»، اعتقادات و اخلاقیات و احکام و در بحثهای سیاسی - اجتماعی نیز حرفی برای گفتن دارد...

یک مدرس خارج فقه و اصول و فلسفه و عرفان با بیان اینکه «دین»، اعتقادات و اخلاقیات و احکام و در بحثهای سیاسی - اجتماعی نیز حرفی برای گفتن دارد، گفت: اما معنویتهایی که امروزه عرضه می شود در معنویت بودنشان محل تردید وجود دارد و سردمداران آن دغدغه شهرت دارند.

حجت الاسلام والمسلمین دکتر بهرام دلیر، مدرس خارج فقه و اصول و فلسفه و عرفان و عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در گفتگو با خبرنگار مهر در مورد تفاوت دین با معنویت و عرفان و اینکه چرا نباید معنویت جای دین را بگیرد، گفت: «دین» از حیث مفهومی و از نظر مصداقی و اثباتی، اعم از عرفان است، یعنی دارای ابعادی است که آن ابعاد متنوع وجود دارد و عرفان یکی از ابعاد آن است، در مقابل نخله های معنویت گرایی که اکنون در دنیا وجود دارند و مشهور هستند، چنین قابلیتی ندارند که جای دین را بگیرند. وی افزود: «دین» فقه، باید و نباید اخلاقی و باید و نباید باور و اعتقادی و باید و نباید عرفانی هم دارد. در بحث معنویتهای و عرفان واره ها غالباً چیزی بنام نباید وجود ندارد، گاهی گفته می شود هرچه میل شما می خواهد انجام بدهید. اصلاً اینکه از امری پرهیز کنند در عرفان واره های جدید وجود ندارد. عرفان اروپایی و آمریکایی از آنجایی که عقل، عقل ابزاری شده و خاک زده شده است، به مساحت و ساحت قدسی راه ندارد و نمی تواند به عرفان برسد بنابراین نمی تواند جایگزین دین شود، چون معنویتهای امروزی نمی تواند ابعادی که دین دارد را پوشش دهد، لذا در عرفان نباید و باید اخلاقی غیر از باید و نباید اخلاقی است. باید و نباید عرفانی غیر از باید و نباید اعتقادی است و ... .

دلیر در ادامه سخنانش اظهار داشت: همان طور که گفته شد «دین»، اعتقادات و اخلاقیات و احکام دارد و در بحثهای سیاسی - اجتماعی نیز حرفی برای گفتن دارد اما معنویتهایی که امروزه عرضه می شود اولاً در معنویت بودنشان محل تردید وجود دارد، چون بسیاری از سردمداران عرفان واره ها به خصوص مؤسسين این عرفان واره ها بیشتر شهوت شهرت دارند تا دغدغه معنویت و عرفان. اصلاً در عرفان بودن عرفان واره ها محل تردید است. عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در ادامه سخنانش اظهار داشت: معنویتهایی که به معنای انزواگری و عزلت گزیدن هستند و کاری به سیاست و تحولات سیاسی اجتماعی ندارند، نظارت بر صاحبان قدرت و کاری به کار دولتهای سیاسی و حکومتهای صاحبان قدرت نداشتن و حاکمیت را محل نظارت قرار ندادن و ... به هیچ دولتی هم زیان نمی رساند و لذا در اکثر حکومتهای فعلی جهان اسلام معمولاً فعالیت در راستای عرفان واره ها کلاً آزاد است و هیچ ممنوعیتی ندارد و گاهی تشویق هم می شوند.

وی با بیان اینکه کریشنا مورتی، اوشو، سای بابا، دالایی لاما و رام الله و ... که در میان عرفانهای جدید معروف شدند غالباً با رویکردهای روان شناختی و یا تکنولوژی فکر و امثال ذلک، کار می کنند. پائولو در آمریکای لاتین (برزیل) یا کتابهایی مانند «عرفان درمانی» وین دایر، غالباً تکنولوژی فکر هستند، تصریح کرد: رویکردهای روان شناختی دارند و در واقع راهکارهایی برای موفقیت هستند. ربطی به عرفان در معنای اصطلاحی و معنویت ندارند. پس دین ابعادی دارد که یکی از این ابعاد، معنویت و عرفان است. دین، همان طور که به دنیای مردم و معاش توجه دارد به معاد مردم نیز توجه دارد. دین بی تفاوتی را بر نمی تابد. حرف دین این است که «مَنْ أَصْبَحَ وَ لَمْ يَهْتَمْ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ» هر کسی صبحگاهان، صبح کند و به مشکلات و امور مسلمین اهتمامی نداشته باشد اصلاً مسلمان نیست و مسلمان گفتن به چنین کسی روانیست. وی با اشاره به اینکه دین، بحثهای سیاسی و نظارت همگانی بنام امر به معروف و نهی از منکر دارد که یکی از دغدغه های مهم دین در حوزه فقه است، گفت: عرفان واره ها و بحثهای معنویت جدید این موضوعات را ندارند، حتی به بحث نیاید و ورود پیدا نمی کنند، مثلاً در اوشو، عرفان در مسائل جنسی خلاصه شده است. تنها دغدغه مؤسس عرفان واره ای بنام اوشو، سکس است. در الماسهای اوشو، حتی ازدواج و ... را روا نمی داند و می گوید وقتی ده ها دختر در کنار تو می رقصند چرا انسان خود را اسیر یکی کند.

دلیر با اشاره به اینکه در این نوع عرفانها خانواده معنا ندارد. نهاد خانواده، نهاد متزلزلی است. اما در بحثهای دینی، چنین چیزهایی را شاهد نیستیم. انسجام خانوادگی و نهاد خانواده یکی از نهادهای مهمی است که دغدغه دینی هم پشتوانه آن است. در اسلام هرکس ازدواج نکند نیمی از دین را ندارد یا عبادت متأهل با شخص مجرد یکسان نیست و از این قبیل امور، گفت: در مباحث دینی اخلاق، فقه، اعتقادات، کلام، هستی شناسی، معرفت شناسی، انسان شناسی و فرجام شناسی قابلیت بررسی دارد. نوع نگاهی که دین به انسان دارد با نوع نگاهی که عرفان نوظهور دارد بسیار متفاوت است، نمی گویم که معنویتهای نوظهور هیچ جهات مثبتی ندارند ولی هر چقدر مفید باشند نمی تواند جایگزین دین شوند.